

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

6 februari 1997

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, GEZONDHEID EN GEZIN

Interpellatie van de heer Etienne Van Vaerenbergh tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over een officiële erkenning van de gebarentaal

Interpellatie van mevrouw Brigitte Grouwels tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de situatie van Kind en Gezin in het Brussels hoofdstedelijk gebied

Interpellatie van de heer Jos Stassen tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de financiering van de welzijnssector

Interpellatie van de heer Jos Stassen tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de positie van kinderen en jongeren met lichte mentale handicap, karakter- of leerstoornissen binnen de gehandicaptenzorg

Bijlage

Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin

Donderdag 6 februari 1997

VOORZITTER : Mevrouw Trees Merckx-Van Goey

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.36 uur*

Interpellatie van de heer Etienne Van Vaerenbergh tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over een officiële erkenning van de gebarentaal

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Vaerenbergh tot de heer Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over een officiële erkenning van de gebarentaal.

De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, in de interpellatie die ik heb ingediend, gaat het over gebarentaal.

In het leger heb ik kennis gemaakt met gebarentaal. Wanneer we met de auto in Brussel onderweg zijn, zien we ook mensen gebarentaal gebruiken, bijvoorbeeld politieagenten. Gebarentaal is een algemeen verschijnsel. In de film gebruiken de indianenstammen in de verhalen over de Far West een standaardgebarentaal om de taalverschillen te overbruggen. Op die manier konden ze bepaalde dingen duidelijk maken.

Mijnheer de minister, het gaat hier over iets fundamenteels : de aandacht in deze interpellatie gaat naar de auditief benadeelden, met andere woorden de niet-horenden en slechthorenden die met elkaar en met ons moeten kunnen communiceren. In het verleden heeft men naar aanleiding van een aantal internationale congressen en dergelijke gesteld dat men de doofstommen of slechthorenden moest stimuleren om te kunnen communiceren met de anderen. Wij moeten ervoor zorgen dat degenen die kunnen praten dit in ieder geval kunnen.

We stellen echter vast dat mensen die vanaf hun jeugd in het liplezen worden getraind toch met problemen blijven kampen. Studies wijzen uit dat ze maar één vierde begrijpen van wat er door anderen wordt gezegd. Dit is te wijten aan het feit dat niet iedereen op dezelfde wijze articuleert.

Er is ook het omgekeerde probleem : wanneer zij hebben leren praten en dit doen, kan de luisteraar niet altijd begrijpen wat ze vertellen. Daarom groeit de jongste tijd de belangstelling bij gehoor-gestoorden voor gebarentaal. Ook bij gebarentaal bestaan er verschillende varianten, net zoals in alle andere talen. Dit maakt het moeilijk. Als men in eenzelfde land en in eenzelfde taalgroep en op Europees vlak verschillende gebaren voor dezelfde uitdrukking gebruikt, verstaat men elkaar niet meer.

De Federatie van de Vlaamse Dovenverenigingen heeft een systeem uitgewerkt en een gebarenwoordenboek opgesteld dat een standaard zou zijn. Als we bedenken dat zelfs mensen die sinds hun jeugd in het liplezen zijn getraind, niet altijd een conversatie kunnen volgen en dat anderzijds hun gesproken woorden voor ons niet altijd verstaanbaar zijn, ben ik van oordeel dat we in het onderwijs een gemengd systeem moeten invoeren waarbij niet alleen het liplezen en praten wordt geoefend, maar ook de gebarentaal wordt aangeleerd. Dit zou de communicatie kunnen vereenvoudigen en deze mensen vooruithelpen bij de communicatie onderling en met niet-gehoorgestoorden.

Mijnheer de minister, ik heb dan ook een aantal vragen. In België en Vlaanderen beschikken we nu blijkbaar over een standaardgebarenwoordenboek. Indien we dit willen promoten, dient er een officiële erkenning aan te worden gekoppeld. Anders ontstaat er weer een discussie over de betekenis van de verschillende gebaren. Ik stel ook de vraag of met Nederland niet iets dient te worden afge-

Van Vaerenbergh

spoken. Het zou goed zijn dat men in eenzelfde taalgebied dezelfde gebarentaal hanteert.

Ik wil hier even de vergelijking met Chinese en Japanse lettertekens maken. De tekens zijn in beide talen dezelfde, de Chinezen en Japanezen kunnen elkaars tekens lezen, al begrijpen ze elkaar niet. Het teken voor huis is in beide talen een huis. De mensen spreken een andere taal, maar hun taal is wel vergelijkbaar.

Ik wil dus voorstellen om internationaal te streven naar een standaardgebarentaal. Het nieuws op het tweede net van de RTBf wordt ook in gebarentaal ondersteund. Bij een eenvormige gebarentaal zouden gehorgestoorden die geen Frans kennen toch het nieuws op dat net kunnen volgen. Ik haal dit aan om de alsmar grotere vraag naar een officiële erkenning van de gebarentaal kracht bij te zetten. Wat kan het beleid, de minister, de Vlaamse regering of dit parlement doen om de communicatie van gehorgestoorden te verbeteren? Deze bezorgdheid ligt aan de grondslag van deze interpellatie.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik wil me bij het betoog van de heer Van Vaerenbergh aansluiten, weliswaar met enkele nuances. Het spreken van doven en gehorgestoorden gebeurt door gebarentaal en door gebarensystemen. De voorbeelden die de heer Van Vaerenbergh in het begin van zijn betoog aanhaalde, betreffen eerder gebarensystemen. Met deze systemen onderstrepen we wat we zeggen. Gebarentaal daarentegen is eigenlijk een taal die voor ons vreemd is wanneer we ze niet hebben aangeleerd.

Tegenwoordig opteert men inderdaad duidelijk voor een gebarentaal. In dit verband is het dan ook minder belangrijk om na te gaan hoe het met Nederland zit. Het zou inderdaad om een internationale taal kunnen gaan. We moeten ons dan ook minder op Nederland richten, maar meer op andere landen waar de gebarentaal wel officieel is erkend – bijvoorbeeld Zweden.

Als we consequent willen zijn in het onderwijs dat we voor doven inrichten, dan moeten we dit onderwijs tweetalig maken, in die zin dat we enerzijds de doventaal dienen te propageren en anderzijds het normale Nederlands. Liplezen en dergelijke meer

blijven namelijk erg belangrijk. Als we consequent zijn, kan deze handicap perfect worden verholpen door overal een vertaalsysteem naar die doventaal te voorzien zoals op de Franstalige zenders.

Minister Luc Martens : Als u overal zegt, moet u alle consequenties voorzien.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Deze mensen hebben vooral communicatieproblemen, die makkelijk kunnen worden opgelost voor de communicatie met de overheid of met scholen. Zo neemt men dan de handicap van die mensen gedeeltelijk weg, waardoor we het dan niet meer moeten hebben over gehandicapten. Daaruit kan men afleiden dat bepaalde voordelen waarop ze nu recht hebben, zoals bijvoorbeeld een parkeerschijf, niet meer moeten gelden. Een aantal van deze voorzieningen zijn immers absurd en passen niet meer bij de handicap.

Deze denkoefening mag eens worden gemaakt binnen het kader van de commissiebezigdheden. Hierbij denk ik bijvoorbeeld aan het assistentiebudget : als men weet wat iemand nodig heeft, dan moet men hem niet het hele pakket geven.

Welke dienst volgt deze problematiek op? Is dat het departement Onderwijs, Welzijn, Cultuur of Mediabeleid? Een globale aanpak is nodig. Gebeurt deze opvolging slechts in het kader van het gehandicaptenbeleid? Wat zijn de banden met andere aspecten van het maatschappelijk leven? Een duidelijk antwoord hierop van de minister of een antwoord in de toekomst zou een belangrijk signaal zijn.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Aan deze laatste uiteenzetting wil ik nog één klein detail toevoegen, mijnheer de minister. Dit probleem hangt ook samen met de algemene dienstverlening waarover we zoveel praten. Denken we bijvoorbeeld aan de telefoon. Hoe kunnen we doofstommen de algemene dienstverlening verschaffen waarop ze recht hebben?

De voorzitter : De heer Aers heeft het woord.

De heer Wilfried Aers : In Gent werd op dit gebied een zeer gunstig initiatief ontwikkeld. De heer Vandendriessche zal dit waarschijnlijk beter kennen dan ik. Het betreft een cursus gebarentaal voor de personeelsleden van het stadsbestuur die met het publiek in aanraking komen. Een veralgemeening van dit initiatief zou een stap in de goede richting betekenen. De Vlaamse regering kan de gemeenten misschien wat stimuleren.

De voorzitter : Mijnheer de minister, er bestaat inderdaad wat onduidelijkheid over deze bevoegdheid : zo was deze interpellatie aanvankelijk gericht tot de minister van Onderwijs. De diensten hebben echter geoordeeld dat u – vanuit de ruimere aanpak van het departement Welzijn – hier het best een antwoord op zou kunnen geven.

Minister Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : Mevrouw de voorzitter, dit probleem is belangrijk en complex, en kent vele consequenties. Het zou derhalve onvoorzichtig zijn om te denken dat er een eenduidige oplossing voor bestaat. Zo stellen de doven zich niet eenduidig op : dat is al een van de eerste problemen waarmee we worden geconfronteerd.

Er is een zogenaamde school die zweert bij de gebarentaal, op basis waarvan een eigen cultuur en een eigen wereld werd opgebouwd. Mensen worden wegens hun handicap soms bijna gedwongen om in deze wereld binnen te treden. Binnen deze eigen groep van ongeveer 2.000 mensen, begrijpt men elkaar dan ook vrij goed. Deze taal blijkt veel genuanceerder te zijn dan wij die deze handicap niet hebben, wel eens denken. Integendeel, men slaagt erin om gedachten en emoties op een zeer verfijnde en genuanceerde manier te vertolken. Dit is echter een vrij gesloten wereld. Sommigen pleiten er om zeer diverse redenen voor om al onze energie te richten op het hanteren van die gebarentaal. Soms baseert men dat pleidooi zelfs op de overweging dat het hier om een vorm van culturele rijkdom gaat. Ze bekijken het als een bestaande vorm van meertaligheid en als een cultuurfenomeen, los van het welzijnsaspect. Ze willen bij wijze van spreken een beschermd statuut verlenen aan deze taal. Ik druk me nu wat sterk uit, maar bedoel dit zeker niet negatief.

Een heel andere groep van gehandicapten verklaart dan weer dat de inspanningen op de eerste plaats gericht moeten zijn op de communicatie met mensen die niet door een gehoorstoornis worden geremd. Vandaag bestaan hiervoor heel wat methodieken en therapieën, tot en met implantingen. Op die wijze kunnen deze mensen niet alleen communiceren binnen de wereld van zij die de gebarentaal machtig zijn, maar ook met zij die deze taal niet kennen en helemaal niet gehoorgestoord zijn.

Deze twee stromingen vinden we in de dovenwereld terug. Er bestaat zeker geen eensgezindheid over. De hier gestelde vragen zijn vooral afkomstig van de eerste groep, die zeer actief is. Enkele maanden geleden heb ik ze ontmoet tijdens een

partijcongres en het toeval wil dat ik ze morgen op het kabinet ontvang, omdat ze om een onderhoud over de problematiek hebben gevraagd. Deze vragen wijzen erop dat er binnen deze groep sprake is van een bewustwording en het ontstaan van een strijdbaarheid. We kunnen dit alleen maar aanmoedigen. Het is echter niet toevallig dat dit alles samenvalt.

Ik zei reeds dat deze problematiek heel veel consequenties kan hebben. Een formele erkenning van de gebarentaal houdt de erkenning van een aantal rechten in. Men geeft die mensen dan het recht om die taal in alle omstandigheden te gebruiken en om onderwijs te volgen in die taal. Men moet dan alles doen opdat dit recht kan worden ingevuld, anders zou dat recht een lege doos vormen. Eventueel moet dan een bepaalde begeleiding worden voorzien bij televisieprogramma's, bij de uitgave van woordenboeken, en dergelijke meer. Het verlenen van een officieel statuut aan de gebarentaal is dan ook een zeer ingrijpende beslissing.

Daarnet had ik het al over uniformisering. Mijnheer Van Vaerenbergh, u wees terecht op het feit dat er veel dergelijke talen bestaan. Er zijn zelfs dialecten die verschillen van school tot school. Allen ontwikkelen hun eigen taal.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Ze hebben allen hun eigen jargon.

Minister Luc Martens : Inderdaad. Ze willen dit dialect ook beschermen en cultiveren. Ik wil de moeilijkheid en het verschil met Wallonië en de noorderburen benadrukken.

Uit de erkenning van de taal door de overheid vloeien heel wat verplichtingen voort en de overheid moet dan een inspanning leveren om tot een zekere uniformisering te komen, een soort equivalent van het AN dat men ons heeft proberen bij te brengen voor het gesproken woord. Als we dat niet doen, dan komen we in een Babelse spraakverwar- ring terecht.

Met deze acties wil men goodwill voor deze problematiek oproepen. Men wil zo ook komen tot meer bijstand van de doventolken. We moeten wel onthouden dat er voor- en tegenstanders zijn. Zo kunnen doven en slechthorenden via de gebarentaal al in een zeer vroeg stadium communiceren en op die manier het oplopen van achterstand vermijden. Op die manier kunnen ze vlugger opklimmen tot op het universitair niveau.

Martens

Vroeger gebruikte men het pijnlijke woord – doofstommen – omdat men een samenhang zag tussen het feit doof te zijn en het feit niet te kunnen praten. Het had bovendien ook nog een emotionele connotatie. Het woord – stom – besloeg niet alleen het feit dat iemand niet kon spreken. Er was ook een trend om te doen alsof een dove minder begaafd zou zijn. Ondertussen is gebleken dat deze mensen niet minder begaafd zijn. De communicatiestoornis beperkt de mogelijkheid om hun begaafdheden, die nauwelijks anders zijn dan de onze, voldoende te ontwikkelen.

Ik beantwoord uw vraag. Kan die Vlaamse gebarentaal officieel erkend worden? Om gebarentaal officieel te erkennen, is de Vlaamse Gemeenschap niet bevoegd. Artikel 30 van de Grondwet zegt dat het gebruik van de in België gesproken talen vrij is. Enkel de taal voor handelingen van openbaar gezag en voor rechtszaken kan bij wet worden geregeld. Met andere woorden, het is een federale bevoegdheid die zich bovendien beperkt tot het gebruik van de taal in openbare handelingen en in rechtszaken. De federale overheid kan niet optreden inzake, bijvoorbeeld, de relaties tussen een bedrijf en zijn markt. Dat kan niet.

U vraagt ook of er geen afspraken te maken zijn met Nederland. In Nederland is er op dit ogenblik een commissie actief. Men probeert alle consequenties van het officieel erkennen van gebarentaal in het juiste perspectief te plaatsen. In Nederland is gebarentaal ook niet officieel erkend. Men gaat na wat de juridische, organisatorische en budgettaire gevolgen kunnen zijn. De optie dat iedereen het recht heeft om binnen het normale onderwijs in gebarentaal te worden begeleid, heeft een zware budgettaire consequentie. Ik zeg niet dat we die beslissing niet moeten nemen. We moeten goed beseffen dat aan zo'n beslissing een prijskaartje vastzit. Dat houdt in dat voor alle lessen een persoon moet klaarstaan die de assistentie kan waarborgen.

De heer Aers suggereert een momentane inspanning. Ik denk dat dit een goede oplossing is. Eén persoon kan dan voor het hele dienstenapparaat alle loketten bedienen. Op het moment dat men aanvaardt dat in het onderwijs gebarentaal een constante moet zijn, als er vraag naar is, dan komt men in een heel andere organisatie terecht. Dat kan betekenen dat één leerling in een school een permanente beschikbaarheid vereist van een vertaler. Dat heeft zeer zware gevolgen.

We volgen de werkzaamheden van de commissie in Nederland op. Tegen eind april verwachten we vanuit het departement Welzijn, Gezondheid en Sport een eindrapport. We hebben al gepolst of we over dat eindrapport zullen kunnen beschikken.

De kwestie van gebarentaal is voor de rest een culturele materie. Het gaat hier over de zorg voor de taal. Uiteraard heeft welzijnszorg er ook mee te maken. Het probleem brengt consequenties mee op een aantal terreinen. Er zullen binnen die terreinen, zoals onderwijs en vorming en ook de media, ook inspanningen moeten worden geleverd.

Dat zijn niet de enige terreinen waarin we vooruit kijken. De vraag is ook hoe de positie op de arbeidsmarkt precies is. We zullen in elk geval, vanuit de Nederlandse ervaring, proberen uit te dokteren wat mutatis mutandis bij ons betekent en in welke mate we stappen kunnen ondernemen om de erkenning van gebarentaal bespreekbaar te maken zonder ze formeel te erkennen in de praktijk. We moeten nagaan wat nodig is om deze mensen op een adequate manier te laten communiceren.

Kan deze taal niet gebruikt worden voor het dovenonderwijs en bij de opleiding van tolken? Het is zo dat men vandaag in het onderwijs in Vlaanderen nog steeds de voorkeur geeft aan het liplezen en aan het echte spreken. Ik heb de motieven al aangegeven. Deze methodes hebben een grotere integrerende kracht in de samenleving. Met gebarentaal treedt men binnen in de wereld van de enkele duizenden die gebarentaal kennen. Het werkt isolerend tegenover degene die de taal niet kent. Vandaar dat men in het onderwijs principieel de voorkeur geeft aan liplezen en andere ingrepen die gericht zijn op het echte spreken.

Er is nog werk aan de winkel. Gebarentaal bestaat al in meerdere talen, ook in het Nederlands. Gebarentaal is iets anders dan een doventaal. Het is een taal om Nederlands in gebaren uit te drukken. Het praktische gebruik ervan is dan ook een complexe zaak.

De opleiding voor doventolken besteedt uiteraard aandacht aan gebarentaal maar het probleem is dat de gebarentaal die aangeleerd wordt enkel de taal is van een fractie van de doven. Daar worden we geconfronteerd met een beperktheid. Ik verwijs hierbij naar nieuwe technologische ontwikkelingen, die niet alleen te maken hebben met inplantingen in het oor. Vandaag is men ook in staat, via de spitstechnologie – en ik denk dan aan Lernout en

Martens

Hauspie – spraak om te zetten in tekst en vice versa. Dat zijn ook weer nieuwe mogelijkheden.

Ik had de kans om een instelling te bezoeken waar men deze nieuwe technologie ontwikkelt en waar aan een Europees programma wordt gewerkt, samen met een Engelse school. Daar behaalt men zeer goede resultaten. Dat geldt ook voor blinden. Het gaat hier om de wereld van de stilte én de wereld van de duisternis. Die wereld is voor ons zeer vreemd en beangstigend. We moeten ook nagaan wat we op dat vlak kunnen doen. We kunnen daar toch wel een geavanceerde positie innemen.

U vraagt ook of er bij de Vlaamse Gemeenschap interesse is voor de erkenning van de dovencultuur en hoe de inspraak van de doven wordt geregeld. Het Vlaams Fonds is daarmee bezig. Men besteedt daarbij aandacht aan gebarentaal en andere mogelijke oplossingen die kunnen bijdragen tot de integratie van personen met een gehoorstoornis.

Er is ook permanent overleg tussen de Vlaamse Dovenverenigingen en het Vlaams Fonds. Het Vlaams Fonds geeft ook ondersteuning aan de dovencultuur. Dat doet het zowel op individueel vlak als via de subsidie van instellingen, diensten en tal van nieuwe initiatieven. De dienst doventolken van het communicatie- en assistentiebureau voor gehoorgestoorden krijgt bijvoorbeeld jaarlijks ruim 4,4 miljoen frank. Er is zeker aandacht voor, maar het einde van het verhaal is hier nog niet geschreven.

De contacten die we de voorbije maanden zelf hebben gehad of het gesprek van vanmorgen zijn aanmoedigingen om eraan verder te werken. Toch verheel ik u niet dat er geen wonderoplossingen voor zijn. Er bestaat geen manier om die problematiek van vandaag op morgen op te lossen. Het is niet voldoende om een decreet te stemmen of om drie ministeriële besluiten te ondertekenen. Het is immers een vrij complexe problematiek waar we uit respect voor deze mensen moeten aan werken, maar dat moeten we volgens mij stapsgewijs doen binnen de mogelijkheden die we hebben.

De voorzitter : De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Ik dank de minister voor het antwoord. Ik denk dat hij de situatie correct inschat. We moeten er inderdaad aan blijven werken. Het is voor ons allen een uitnodi-

ging om zowel u als de andere ministers daar stapsgewijs naartoe te leiden. Laten we dat in samenspraak doen zodat we tot echte oplossingen komen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van mevrouw Brigitte Grouwels tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de situatie van Kind en Gezin in het Brussels hoofdstedelijk gebied

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Grouwels tot de heer Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de situatie van Kind en Gezin in het Brussels hoofdstedelijk gebied.

Mevrouw Grouwels heeft het woord.

Mevrouw Brigitte Grouwels : Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, op 1 januari 1996 trad het strategisch plan voor de preventieve kinderzorg in werking. In Brussel bleef het aantal consultatiebureaus van Kind en Gezin nagenoeg ongewijzigd. Er kwamen namelijk tien consultatiebureaus, negen steunpunten en twee centra voor preventieve zorg.

In principe houden de consultatiebureaus en de preventieve zorgcentra minstens één zitting per week, en de steunpunten één verkorte zitting per week. In totaal zouden dat minstens 21 zittingen per week moeten zijn. Volgens mijn informatie zijn er nu gemiddeld achttien zittingen per week.

Naast het houden van consulten doet Kind en Gezin ook nog huisbezoeken bij pas bevallen moeders. In principe worden er drie tot vier dergelijke bezoeken gebracht. In Brussel worden er momenteel gemiddeld twee huisbezoeken gebracht.

Volgens het strategisch plan zou Kind en Gezin in het Brussels hoofdstedelijk gebied moeten beschikken over 23 verpleegkundigen, voor een totaal van zeventien voltijdse prestaties. Momenteel zijn er echter slechts veertien verpleegkundigen, waarvan er vier niet beschikbaar zijn wegens loopbaanonderbreking. De tien overblijvende verpleegkundigen vertegenwoordigen ongeveer zes voltijdse prestaties.

Grouwels

Doordat er minder verpleegkundigen zijn dan voorzien, wordt het vooropgestelde aantal huisbezoeken niet gehaald. Dat heeft dan weer tot gevolg dat het aantal consultaties en het aanmeldingscijfer dalen. Het aanmeldingscijfer in de Brusselse consultatiebureaus van Kind en Gezin ligt nogal aan de lage kant. Volgens het strategisch plan zou Kind en Gezin in Brussel 20 percent van de doelgroep moeten kunnen bereiken. Dat zijn ongeveer 2.500 kinderen. In de praktijk heeft Kind en Gezin in het Brussels hoofdstedelijk gebied ongeveer 1.000 kinderen onder toezicht. Dit lage aanmeldingscijfer doet Kind en Gezin dan weer besluiten dat er geen behoefte is aan meer verpleegkundigen. Het gaat hier duidelijk om een vicieuze cirkel.

Kind en Gezin moet zich in Brussel profileren als Vlaamse dienstverlenende overheidsinstelling in concurrentie met het Franstalige ONE (Office de la Naissance et de l'Enfance). ONE beschikt in Brussel over ongeveer 150 verpleegkundigen en sociaal assistenten. Zij bedienen zowat 100 consultatiebureaus. Er wordt zelfs vastgesteld dat ONE-verpleegkundigen soms huisbezoeken brengen in Vlaams-Brabant. Het gaat dan meestal om moeders die bevallen zijn in Brusselse kraamklinieken en door deze laatste naar ONE worden doorverwezen.

Mijnheer de minister, hoe kan Kind en Gezin in het Brussels hoofdstedelijk gebied een efficiënte dienstverlening verzekeren met zes voltijdse prestaties ? Op die manier zal Kind en Gezin haar positie tegenover ONE niet kunnen handhaven. Het feit dat ONE haar verpleegkundigen al huisbezoeken in Vlaams-Brabant laat afleggen, is in dit verband een veeg teken.

Gebrek aan personeel is trouwens niet het enige obstakel voor de goede werking van Kind en Gezin in Brussel. Er is ook gebrek aan infrastructuur en vrijwilligers. De Vlaamse Gemeenschapscommissie heeft al heel wat inspanningen geleverd, onder andere via de verspreiding van een brochure, door het aansporen van de gemeentebesturen om hun lokalen ter beschikking te stellen en door het verlenen van financiële middelen voor de aanpassing van infrastructuur.

Deze inspanningen zijn erg nuttig. De absolute prioriteit blijft echter een inspanning op het vlak van de personeelsbezetting. Kind en Gezin moet inzien dat er eerst moet worden geïnvesteerd in mankracht, en dat er dan pas kan worden gesproken over resultaten. Er moeten in 1997 dan ook drin-

gend veertien voltijdse prestaties beschikbaar zijn. In 1998 kan dan verder worden bekeken hoe groot de doelgroep is geworden. Er kan dan worden nagegaan of de overige drie voltijdse prestaties moeten worden aangeworven.

Een tweede prioriteit is het optrekken van het aantal huisbezoeken en het verbeteren van de toegang tot de bicommunautaire kraamklinieken.

Vindt de minister dat de toestand van Kind en Gezin in Brussel beantwoordt aan de Vlaamse maatstaven, en dat hij concurrentieel is met die van ONE ? Hoeveel verpleegkundigen zijn er effectief – dus zonder loopbaanonderbrekingen en zonder langdurig zieken – tewerkgesteld in de verschillende Vlaamse provincies en in het Brussels hoofdstedelijk gebied ? Om hoeveel personen gaat het en om hoeveel voltijdse prestaties ?

Is de minister van oordeel dat een onvoldoende uitgebouwde voorziening voor Vlaamse preventieve kinderzorg in het Brussels hoofdstedelijk gebied zowel een gevaar inhoudt voor de vrijwaring van de Vlaamse aanwezigheid in Brussel als voor de verfransing van de Vlaamse rand ? Welke concrete maatregelen kan de minister in het vooruitzicht stellen om de werking van Kind en Gezin in het Brussels hoofdstedelijk gebied op korte en middellange termijn te versterken ?

De voorzitter : De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik wil me bij deze interpellatie aansluiten. Ik ben van oordeel dat het om een heel belangrijke zaak gaat.

Volgens mij heeft mevrouw Grouwels twee elementen aangekaart. Moeten en kunnen de normen die Kind en Gezin zichzelf heeft gesteld in heel Vlaanderen, met inbegrip van Brussel, worden gehaald ? Hoe kan het dat concurrerende instellingen op het grondgebied van een andere instelling ingrijpen ?

Minister Luc Martens : Kan u verduidelijken wat u met die tweede vraag bedoelt ?

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Ik bedoel dat een Franstalige instelling in Vlaams-Brabant optreedt. Daar komt het op neer. Dit gegeven was mij niet bekend.

Een derde gegeven staat in de regeringsverklaring. De regeringsverklaring heeft gekozen voor inspan-

Van Vaerenbergh

ningen in Brussel en in Vlaams-Brabant. Volgens mij kunnen de normen noch in Brussel, noch in Vlaams-Brabant dezelfde zijn als in de rest van Vlaanderen. In Vlaams-Brabant zijn één vijfde van de inwoners immers anderstalig. Dat wil zeggen dat de te behalen norm naar beneden wordt gedrukt door die aanwezigheid. Dit is een bijkomende handicap. Als de ONE daar ook nog bijkomende initiatieven neemt, dan wordt de concurrentie moeilijk.

De voorzitter : Minister Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : Deze problematiek ligt gevoelig bij Kind en Gezin. Ik zal me toespitsen op de situatie in Brussel. Ook de cijfers die ik u zal geven, hebben betrekking op de hoofdstad. Ik wil er meteen op wijzen dat we onze inspanningen voor Brussel zullen voortzetten. De regering bereidt een beleidsplan voor Brussel voor. Dat kadert in ons actieplan Vlaams-Brabant. We hopen het vóór het eind van februari te kunnen goedkeuren. Brussel vraagt om onze aandacht. Cultuur, welzijn, onderwijs en zelfs sport zullen daarbij een essentiële rol spelen.

Bij de uitbouw van de preventieve dienstverlening door Kind en Gezin in het Brussels hoofdstedelijk gebied, heeft men rekening gehouden met de specifieke sociaal-culturele eigenheid van de stad. De berekeningen werden zeer ruimdenkend uitgevoerd. Men ging uit van de veronderstelling dat men 20 percent van de moeders met pasgeborenen zou bereiken. Dat is al een gunstnorm. Bovendien heeft men in Brussel precies wegens de specifieke situatie nog bijkomende consultatiebureaus, steunpunten en preventieve zorgcentra erkend. Ten aanzien van de tewerkstelling gaat men positief discriminerend te werk. Ik zal dat straks aantonen met cijfers.

Het dossier Brussel houdt ook rekening met de vluchtelingen. We worden in de stad geconfronteerd met een groot aantal vluchtelingen, die vaak veel kinderen hebben. Daar ligt een aparte uitdaging. We proberen daaraan tegemoet te komen door het aantal huisbezoeken en consultaties beduidend hoger te schatten dan in de rest van Vlaanderen. Het aantal preventieve zorgcentra is dubbel zo hoog als het bij een normale berekening zou zijn.

In de strategische planning wordt voor 10 percent van de doelgroep voorzien in twee huisbezoeken in de prenatale periode. Voor Brussel komen daar

extra huisbezoeken bij. Ik vermeld dit ter illustratie van de positief discriminerende normen die we hanteren voor het Brussels gebied, zowel bij de uitbouw van de dienstverlening en de preventieve zorg als bij tewerkstelling. Nog een voorbeeld. Zelfs met de gunstige berekening kwam men tot zeven gewone en twee preventieve consultatiebureaus. Wat is er in de praktijk gebeurd ? Er zijn tien gewone consultatiebureaus, twee preventieve zorgcentra en negen steunpunten.

U vraagt naar het personeelsbestand. Het aantal actieve eenheden in Brussel bedraagt elf, plus drie verpleegkundigen in loopbaanonderbreking. De elf personen in actieve dienst staan voor 6,8 voltijdse banen.

We moeten nu zorgen voor voldoende faciliteiten in de consultatiebureaus en steunpunten. We moeten soepele erkenningsnormen hanteren en uitzoeken hoe we een haalbaar aanmeldingscijfer kunnen vooropstellen. We mogen de lineaire maatregel die in de rest van Vlaanderen geldt, hier niet toepassen. Dat zou ons in een zwakke positie plaatsen. Precies om aan een en ander te voldoen, zijn bijkomende aanwervingen gepland. Die zullen plaatsvinden in het eerste kwartaal van 1997, in de loop van de komende weken dus. Het personeel zal worden aangevuld met vier voltijdse jobs. Is dat dan voldoende ? Het is een stap vooruit, maar wellicht nog niet ver genoeg. Op een aantal vlakken kan men er nog op vooruitgaan. Zo is een betere toegang tot de Brusselse bicommunautaire kraamklinieken belangrijk, omdat men zo zijn cliënteel tijdig zou kunnen ontmoeten. Dat punt verdient de voorrang. Op het moment dat dit contact tot stand zou komen, is meteen ook een soort toeleiding naar de consultatiebureaus georganiseerd.

Door ons op het rijksregister te baseren, moeten de adressen van de jonge gezinnen toegankelijker worden zodat we daar actiever mee kunnen omgaan. Ook op het vlak van de infrastructuur, de consultatiebureaus en de steunpunten kan een en ander worden verbeterd. Een aantal parlementsleden hebben al aandacht gevraagd voor een evaluatie, zowel intern als extern. Die resultaten zijn op komst en ik wacht ze met veel belangstelling af. We moeten dan meteen de situatie van Brussel doorlichten en kijken hoe we de zaken kunnen bijsturen

De voorzitter : Mevrouw Grouwels heeft het woord.

Mevrouw Brigitte Grouwels : Het aantal voltijdse betrekkingen zal dus van 6,8 naar 10,8 gaan. In

Grouwels

ideale omstandigheden zou men met een veertiental mensen moeten kunnen werken. De reden waarom men het beleid inzake bicommunautaire ziekenhuizen nog niet heeft kunnen waarmaken, ligt juist in het personeelstekort. Dat is ook de reden waarom er maar twee huisbezoeken kunnen plaatsvinden in plaats van de voorgeschreven vier. Er wordt zeker een waardevolle inspanning gedaan door vier nieuwe voltijdse betrekkingen te creëren. Maar eigenlijk bereiken we nu pas het niveau dat we zonder de gevallen van ziekte en loopbaanonderbreking zouden hebben. Ik neem aan dat we binnen enkele maanden kunnen evalueren hoe we ervoor staan, en of een aantal prestaties effectief kan worden opgedreven.

Ik heb nog een vraag. Onder welk statuut worden die mensen aangeworven? Zijn het contractuelen? Is er een zekere soepelheid in de aanwerving? Ik zal even verduidelijken waarom ik dit vraag. Het Brussels werkterrein is heel specifiek. Men moet graag in deze moeilijke omgeving willen werken, want dat is een echte uitdaging. We stellen vast dat nieuw aangeworvenen die Brussel niet goed kennen, soms afhaken. Ze hebben het immers moeilijk om zich te integreren. Ze komen terecht in een stad en in een meertalige situatie. Een sociaal verpleegkundige zal zich door de stad moeten verplaatsen en een parkeerplaats moeten zoeken. Daarom ook wordt er meer tijd uitgetrokken voor de huisbezoeken.

De mogelijkheid om echt gemotiveerd personeel aan te trekken moet dus worden geoptimaliseerd. Vandaar ook mijn vraag naar het statuut waarin deze mensen zullen worden aangeworven.

Minister Luc Martens : Ik denk dat het contractuelen zijn. Maar ik zeg dit onder voorbehoud en zal het bij het nalezen van het verslag formeel natrekken.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Jos Stassen tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de financiering van de welzijnssector

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Stassen tot de heer Martens, Vlaams minis-

ter van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de financiering van de welzijnssector.

De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : De welzijnssector overleeft grotendeels bij gratie van de subsidies van vooral de Vlaamse overheid. Die subsidies maken dan ook een van de kerntaken van de Vlaamse overheid uit. Waarom dient daar zoveel aandacht aan besteed te worden? De wijze waarop de financiering plaatsvindt, heeft in de welzijnssector een belangrijke impact op de sfeer, de manier van werken en de cultuur. Wie iets verandert aan die financieringswijze, zal aan de kern van de werking van de welzijnssector raken. Over dat soort aangelegenheden mogen we zeker niet te snel beslissen.

In de welzijnssector kan men grosso modo twee soorten van financieren onderscheiden. Men kan dat vergelijken met het bouwen van een huis of het laten uitvoeren van een werk. Ofwel vraagt men een bestek, zodat men op voorhand weet wat de kostprijs zal zijn, ofwel beslist men dat de prijs van het werk wordt verrekend aan de hand van het aantal gepresteerde uren.

Als men dit voorbeeld toepast op de welzijnssector, dan moet men zo redeneren: volgens één techniek moet er eerst een prestatie worden geleverd die daarna wordt gefinancierd. Dat is het huidige systeem in de gehandicaptensector en de bijzondere jeugdzorg. Men kan het ook retrospectieve financiering noemen.

Aan het andere systeem heeft de commissie voor Onderwijs vorig jaar veel aandacht besteed, namelijk aan het invoeren van enveloppenfinanciering. Daarbij wordt een forfait gegeven aan een bepaalde organisatie.

Tot nu toe wordt het grootste gedeelte van de subsidie voor de welzijnssector nog altijd uitgekeerd volgens de techniek van retrospectieve financiering of kostenfinanciering. In het regeerakkoord staat echter een algemene invoering ingeschreven van de budgetfinanciering in de diverse sectoren. Daar heeft men intussen al wat ervaring mee. Ik ga hier nu niet het hele verhaal vertellen van het algemeen welzijnswerk. De problemen waren voor een stuk te wijten aan de financieringstechniek.

Die techniek – de budgetfinanciering – werd ook al gehanteerd in de centra voor integrale gezinszorg en in de centra voor kinderczorg- en gezinsondersteuning. Er is ook een poging ondernomen in de gehandicaptensector en in de sector bijzondere

Stassen

jeugdzorg om een stuk van de personeelskosten te betalen via een forfait. Het ging om het forfait voor bijzondere prestaties. Daarmee doelde men vooral op de mensen die op moeilijke uren werken, 's avonds, 's nachts, tijdens de weekends en op feestdagen. Zij kregen een toeslag.

Op een bepaald ogenblik besliste uw voorganger, mevrouw Demeester, om een forfait te geven. Dat bracht heel wat problemen met zich. Die werden dan opgelost door in plaats van een forfait in geld, een forfait in uren te geven.

Er zijn dus een aantal kleine experimenten geweest. Als men echter kijkt naar de grootte van de sectoren, dan blijken eigenlijk alleen nog maar de financieel kleine sectoren aan de orde te zijn geweest. In het algemeen welzijnswerk gaat het over 1,3 tot 1,4 miljard frank. Bij de centra voor integrale gezinszorg gaat het om 128 miljoen frank, bij de centra voor kindercare en gezinsondersteuning over bijna 1 miljard frank. Bij de bijzondere jeugdzorg gaat het echter om meer dan 5,5 miljard frank en in de gehandicaptenzorg om bijna 20 miljard frank. Als men daar overschakelt van kostenfinanciering op budgetfinanciering, dan gaat het over een immens grote sector.

De argumenten die worden gebruikt voor de invoering van de budgetfinanciering zijn enerzijds de beheersing van de uitgaven en anderzijds de vereenvoudiging van de administratie. Het is immers moeilijk om vooraf de kosten in te schatten. Dat houdt immers werkingskosten in, personeelskosten en dies meer. Men moet met voorschotten werken die achteraf moeten worden verrekend. Dat is een vrij ingewikkelde techniek, zegt men.

Ik durf dit te betwijfelen. De financiering van de sector kan grosso modo worden ingedeeld in twee grote groepen : de werkingskosten en de personeelskosten. Ik denk dat geen zinnig mens die de sector kent er iets op tegen heeft dat de globale werkingskosten – voor gebouwen, de inrichting ervan, het onderhoud – via een forfait worden betaald. Dat kan immers de hele rompslomp en de administratie flink beperken.

Uiteindelijk gaat het hier vooral over de vraag : hoe wordt het personeel betaald ? Betaalt men de uren nadat ze werden gepresteerd en maakt men de berekening achteraf, of betaalt men vooraf via een enveloppe waarmee de directie het personeel

moet betalen ? Dat is de grote vraag. Ik denk dat er een aantal technieken zijn om dat op te lossen.

Mijn stelling is de volgende. Als wordt overgeschakeld van kostenfinanciering op budgetfinanciering, dan raakt men aan de kern van het werken in de welzijnssector. Om dat te verduidelijken hanteert men best het conflictmodel. Dat model leert ons het meest over hoe er in zo'n sector wordt gewerkt. Op een aantal uitzonderingen na doen er zich in de welzijnssector immers bijna nooit conflicten voor tussen werkgevers en werknemers, maar wel tussen werknemers en werkgevers enerzijds en de overheid anderzijds.

Minister Luc Martens : Hoe zou dat komen, denkt u ? Ik vind het best wel een interessant debat. Het werd ook goed voorbereid.

Als zoiets gebeurt is het evident dat de overheid altijd met de vinger wordt gewezen. Werkgever en werknemer komen met elkaar overeen dat ze meer moeten krijgen en ze schuiven de rekening door naar de derde, die nooit mee aan tafel heeft gezeten.

De heer Jos Stassen : Ik heb het niet over de manier waarop er wordt onderhandeld. De cultuur die binnen deze sector heerst is – in tegenstelling tot de profitsector – de cultuur van een coöperatie. Conflicten en problemen zoals wanbeheer worden opgelost binnen de sfeer van een coöperatie.

Als men de financieringstechniek wijzigt door de directie – via de enveloppenfinanciering – rechtstreeks verantwoordelijk te stellen voor het betalen van de loonkosten aan het personeel, dan krijgt men een ander model. Het coöperatiemodel wordt zo in sterke mate vervangen door een conflictmodel. In dit model krijgen de werkgevers een grotere verantwoordelijkheid in het financieringsgebeuren. Eventuele conflicten zullen dan niet langer gericht zijn op een overheid in Brussel, maar wel rechtstreeks op de directie. Het lijkt geen twijfel dat hierdoor een aantal zware conflicten zullen ontstaan.

Met andere woorden, men zal de cultuur van werken binnen de welzijnssector veranderen. Ik heb het niet over de engagementen die men, en petit comité, aangaat om de overheid voor voldongen feiten te plaatsen. Ik heb het vooral over de vraag waar men de financiële verantwoordelijkheid legt. Het uitbetalen van de lonen – en alle daaraan gekoppelde elementen – verschuift men van de overheid naar de rechtstreeks betrokken directies. Zo ontstaat dus een ander model, in de zin van het

Stassen

conflictmodel zoals dat in de profitsector bestaat. Mijns inziens moeten we eerder proberen om het huidige coöperatieve model van de non-profitsector te behouden.

Hoe zit dit alles concreet in elkaar? Een bepaalde organisatie krijgt een bepaalde enveloppe. Door het systeem van budgetfinanciering hebben ze zekerheid over de te verwachten inkomsten. Als dat niet voldoende is, moeten ze uiteraard elders bijkomende inkomsten zoeken. Voor de uitgaven zullen er vooral conflicten opduiken inzake personeelskosten. De raden van bestuur en de directies zullen hierdoor gedwongen worden op een creatieve manier te werken. Een van de doelstellingen van deze techniek is immers het beheersen van de uitgaven. De directies zullen dus gedwongen zijn om een aantal kostenbesparende maatregelen te nemen. Ik vrees dat men zich daarom enkel nog zal concentreren op wat men in de industrie de core business noemt: onder andere het orthopedagogische en orthoagogische werken. Men zal dan een aantal zaken moeten afstoten.

Ik geef een voorbeeld voor het Vlaams Parlement. Men huurt een aantal poetsdiensten in, die waarschijnlijk iets efficiënter en kostenbesparender werken. Door op de markt te kopen, kan men het aantal arbeidersfuncties afbouwen. Men kan zelfs nog verdergaan en een aantal administratieve functies inkopen. Nu al werkt men soms voor de uitbetaling van de lonen met sociale secretariaten. In de toekomst kan dit in ruimere mate gebeuren. Zo kan men steeds meer niet-rechtstreekse kerntaken van een instelling in zekere zin buiten het systeem brengen. Zo krijgt men dan – wat ik zou willen noemen – een orthoagogisch, orthopedagogisch sociaal eiland.

Men kan echter ook de uitgaven beheersen door minder aandacht te schenken aan de opleiding van het personeel. Zo kan er eventueel meer lagergeschoold opvoedend personeel worden aangeworven.

Met andere woorden, de raden van bestuur en de directies zullen zich dus in veel sterkere mate met het geldbeheer moeten bezighouden. Nu moeten ze vooral rekening houden met de werkingskosten. In de toekomst zullen ze dat ook in sterke mate moeten doen voor de personeelskosten.

Een van de mogelijke gevolgen is dat instellingen zich gedwongen zullen zien om vooral te werken met financieel zekere cliënten. Zelfs binnen

bepaalde instellingen zijn er groepen waarvan men een grotere zekerheid op inkomsten heeft, vooral als men werkt met volwassen mentaal gehandicapten. Deze hebben uiteraard een hoger inkomen dan probleemjongeren en probleemgezinnen. Ook intern dreigt er dus een dualisering.

Dit zijn een aantal zaken die verkeerd kunnen lopen. Vooraleer men de techniek van budgetfinanciering veralgemeent, moet men hier toch iets meer aandacht aan besteden. Als men dan toch volhardt in de plannen om de budgetfinanciering te veralgemenen, moet men nagaan onder welke voorwaarden men dat systeem kan hanteren. Hiertoe kan men de ervaringen binnen het algemeen welzijnswerk, en binnen een aantal andere sectoren waar dit systeem al is ingevoerd, onder de loep nemen. Een aantal voorwaarden kunnen dan al naar voren worden geschoven.

Bij het betalen van de personeelskosten via budgetfinanciering is een van de belangrijkste voorwaarden de volgende: men moet een nieuw, hertekend systeem van personeelsnormen ontwikkelen. Iedereen weet dat de huidige personeelsnormen voor bepaalde sectoren nog zeer accuraat zijn, terwijl ze dit voor andere sectoren absoluut niet meer zijn, en dus dringend moeten worden aangepast. Dit behelst een immens werk, zowel inzake de weddeschalen als inzake de doelgroepen, dus de diverse hulpverleningsvormen. Als de personeelsnormen opnieuw worden vastgelegd, moeten ze uiteraard ook integraal worden uitbetaald. Het is immers een oud zeer dat de normen niet worden toegepast.

De voorzitter: Mijnheer Stassen, mag ik u vragen om af te ronden?

De heer Jos Stassen: Voor alle duidelijkheid, inzake de personeelsnormen en de anciënniteit dreigen, mijns inziens, de meeste gevaren. Ook de kwaliteitsbewaking is uiteraard zeer belangrijk.

Ik heb dus een aantal vragen, en wil daarbij de voor- en nadelen van de twee technieken nagaan vanuit het standpunt van de overheid, de initiatiefnemers en de gebruikers. Want dat zal uiteindelijk toch bepalen welke techniek men uiteindelijk toepast. Als de uitgaven binnen de welzijnssector al moeten worden beheerst, kan dat dan niet gebeuren via een andere techniek dan budgetfinanciering? Als alternatief denk ik bijvoorbeeld aan de nieuwe informaticatechnieken, zoals Internet. Met de huidige techniek van kostenfinanciering zouden ook de instellingen zelf terzake een aantal elementen kunnen aangeven.

Stassen

Welke studies zijn er lopende om de invoering van budgetfinanciering in de grote sectoren – bijzondere jeugdzorg en gehandicaptenzorg – te realiseren? Welke lessen trekt u uit de problemen die de welzijnssector tot nu toe heeft ondervonden met de budgetfinanciering van vooral de personeelskosten? Welke bijkomende criteria zou u willen hanteren? Hebt u een zicht op de standpunten daarentrent van de verschillende actoren in het welzijnswerk? Ik denk dan vooral aan de gebruikers. De standpunten van de werkgevers en de werknemers zijn gemakkelijk te detecteren, maar wat denken de gebruikers? Die groep is belangrijk genoeg om gehoord te worden.

Mevrouw de voorzitter, deze interpellatie is voor mij een aanleiding om dit debat ernstig te voeren. Ik vraag dan ook of dit probleem verder kan worden uitgeklaard.

De voorzitter : De heer Vandendriessche heeft het woord.

De heer Bart Vandendriessche : Het debat over de financiering is inderdaad van fundamenteel belang. Ik zal in telegramstijl een aantal overwegingen meegeven. De zaak is nogal negatief benaderd met voorbeelden uit de centra voor integrale gezinszorg, voor kinderczorg en voor gezinszorg. Op zich zijn die voorbeelden trouwens niet zó negatief, als men er rekening mee houdt dat deze centra van erg ver zijn moeten komen. Wat de beschutte werkplaatsen betreft, weet iedereen dat daar een ingreep noodzakelijk was. Het is nog wat vroeg om daar nu al een evaluatie van te maken. Er zouden alleszins ook wel positieve voorbeelden kunnen worden gevonden.

Voor een tweede overweging blik ik even terug op mijn studententijd. Ik heb niet zo veel onthouden van mijn cursus economie, maar ik herinner me wel dat een van de economische wetten inhoudt dat behoeften oneindig zijn, maar de middelen schaars. Dit is zeker het geval in de welzijns- en gezinssector. Als ik dat hier zeg, stamp ik eigenlijk een open deur in. De duurste zorg is niet altijd de beste zorg. Misschien klinkt het wat karikaturaal, maar ik heb al het voorbeeld gegeven van de Orkney-eilanden, waar de dichtstbijzijnde scanner op vijfhonderd kilometer staat, maar de levensverwachting twee jaar hoger ligt dan bij ons. De Verenigde Staten besteden dan weer 13 percent van hun BNP aan gezondheidszorg, terwijl iedereen weet dat die tot de slechtste en minst toegankelijke behoort. Loutere kostenfinanciering genereert meer kosten. Kijk

maar naar wat nu in het Riziv gebeurt. Daar zijn verschrikkelijke tekorten ontstaan doordat loutere kostenfinanciering tot onbeheersbaarheid heeft geleid. Daardoor moet op dit ogenblik een blinde sanering gebeuren, die lineair verloopt en niet meer beleidsmatig te verantwoorden is. Met al deze voorbeelden wil ik aantonen hoe belangrijk het is na te denken over wat een kostenfinanciering kan teweegbrengen.

Ten derde is de responsabilisering van de actoren zinvol. Dat is de enige manier om budgetten beheersbaar te maken. Zo krijgen de voorzieningen ook de mogelijkheid om eigen accenten te leggen in het beleid. Maar dat beleid moet redelijk zijn. Zoals al werd gezegd, is het zinloos om meer opdrachten te geven en intussen de voorzieningen en middelen te beperken. Wat nu in het algemeen welzijnswerk gebeurt, is een schoolvoorbeeld van hoe het niet zou mogen. Deze gemiste kans is een belangrijk voorbeeld van wat ik niet-spaarzaamheid noem. De hele welzijnssector zal dit geval negatief beoordelen, precies omdat het om budgetfinanciering gaat. Dit zal uw beleid enorm hypothekeren.

Het is enorm te betreuren dat dergelijke belangrijke principes bijna in de marge zijn ingevoerd, zonder de consequenties in kaart te brengen. We moeten daaruit leren. Nog niet zo lang geleden hebben we hier over het assistentiebudget gesproken, en dit ernstig onderbouwd. Dat is ook nodig voor de systemen waar het vandaag over gaat.

Ik stel ook vast dat er een terminologische verwarring bestaat. Men gebruikt heel wat managementstermen, zoals budgetfinanciering, forfaitaire subsidiëring, enveloppenfinanciering en kostenfinanciering. Ik ben het ermee eens dat het goed zou zijn over deze problematiek te debatteren. Het zou echter ook goed zijn dat de minister, die over de nodige experts beschikt in zijn kabinet, eens duidelijk de verschillende systemen op een rijtje zet. Die termen worden in zoveel verschillende contexten gebruikt, dat ze vaak een totaal verschillende lading dekken. Alvorens een dergelijk debat aan te vatten, moeten we klaarheid scheppen over de gebruikte technische terminologie.

Een laatste overweging heeft te maken met onze overtuiging dat forfaitaire budgettering eigenlijk niet zo slecht is, maar dan moet er wel aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Men mag zeker niet de indruk wekken dat het om een eenvoudige besparing gaat. Het is trouwens een illusie om te denken dat een goed model louter besparingseffecten zou teweegbrengen. Het systeem moet ook in

Vandendriessche

overleg met de verschillende sectoren worden ingevoerd. Regelmatig moet er in overleg worden geëvalueerd en bijgestuurd. Het komt er ook op aan om goede parameters te gebruiken. Dat is essentieel en moet het uitgangspunt zijn. Op basis daarvan kan men dan vanuit een bluts-en-builingstelling verder werken.

Het belangrijkste daarbij is een goed overlegmodel, zoals u zelf ook hebt gezegd. Dat overleg geldt ook intern tussen werkgevers en werknemers. Dat overleg moet zeker gebeuren over de personeelskosten. Ook het driepartijenoverleg is erg belangrijk. Er moet zeker ruimte zijn voor eigen management. Ik deel de mening dat er voldoende zekerheid voor het personeel moet bestaan, zo niet is het onmogelijk om iets dergelijks in goede omstandigheden in te voeren. Er moeten dus barema's en personeelskwalificaties, met minimumgrenzen, worden opgelegd. Anders zal men nooit de medewerking van deze grote personeelsgroep, die zeker in de dienstensector belangrijk is, verwerven.

De voorzitter : Minister Luc Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : Ik denk dat we ons doel duidelijk voor ogen moeten houden : we willen de mensen een goede dienstverlening bieden. Zoals de heer Vandendriessche reeds heeft gezegd, moeten we dat echter doen binnen een bepaalde context. Binnen deze context kunnen we een maximale differentiatie en invulling van de behoeften realiseren. We moeten een methode vinden om op bevredigende wijze tegemoet te komen aan de behoeften en om er terzelfder tijd in te slagen binnen de budgettaire klijlijnen te blijven. Daaraan zullen we niet ontsnappen.

U hebt terecht gewaarschuwd voor een Babelse spraakverwarring. U hebt de termen opgesomd : budgetfinanciering, forfaitaire subsidiëring, enveloppenfinanciering en kostprijsfinanciering. We mogen die termen niet willekeurig gebruiken. Ik zal eerst deze termen toelichten, waarna ik een overzicht zal geven van de actuele stand van zaken. Vervolgens zal ik ingaan op uw vragen.

Met budgetfinanciering bedoelen we dat de overheid en een andere partner – een gesubsidieerde instantie – onderhandelen over een specifiek project. Voor de realisatie van dat project wordt dan een welbepaald budget in het vooruitzicht gesteld. Budgetfinanciering passen we eigenlijk niet zoveel toe. Als ze wordt toegepast, is het op grote schaal,

zoals voor de werking van Kind en Gezin en van het Vlaams Fonds. Hun dotatie is een perfect voorbeeld van de toepassing van de techniek van budgetfinanciering : hun opdrachten zijn duidelijk ; het wettelijk kader waarbinnen dat moet gebeuren, is bekend ; ze weten over welke middelen ze beschikken en ze weten dat ze die opdracht binnen de limieten van dat budget moeten realiseren. In de welzijnssector mag de term budgetfinanciering vandaag enkel worden gehanteerd met betrekking tot Kind en Gezin en het Vlaams Fonds. Het gaat om duidelijke opdrachten en projecten waarvoor in de begroting de nodige middelen worden ingeschreven.

Enveloppenfinanciering is een techniek waarbij men jaarlijks, op basis van vooraf vastgestelde parameters, een financiële enveloppe toekent om een globaal omschreven takenpakket uit te voeren. Het gaat dus om vooraf vastgestelde parameters die als dusdanig in de regelgeving worden voorzien, zo niet in het decreet, dan toch in de uitvoeringsbesluiten. Die parameters verschillen van sector tot sector. Daarom is het moeilijk om in bepaalde decreten die parameters op te nemen. Laten we als voorbeeld het kwaliteitsdecreet nemen. Om de parameters daarin te kunnen opnemen, zouden we die dus eerst voor alle sectoren moeten vastleggen. Dat is onmogelijk. Zoiets moet geleidelijk aan gebeuren, waarbij de weg van het overleg wordt bewandeld. Het komt er dus op aan om die parameters goed te omschrijven. Ik deel uw mening hierover. Er moet met goede simulaties worden gewerkt die toestaan om met zekerheid te zeggen dat de instelling de mogelijkheid krijgt om zijn opdracht te vervullen zonder budgettaire over de schreef te moeten gaan.

De berekening van de parameters is daarbij van essentieel belang. Het voordeel is dat men niet is gebonden aan een welbepaald budget voor de uitvoering van een welbepaalde taak. Men geeft een grote vrijheid aan de instelling inzake de besteding van de middelen. Men geeft verantwoordelijkheid aan de instelling. Als de instelling deze verantwoordelijkheid niet opneemt, kan dat natuurlijk negatieve gevolgen hebben. Zo'n techniek kan echter motiverend werken en voor de instelling een eigen budgettaire bewegingsvrijheid creëren. Het hoeft niet negatief te zijn. Het kan ook positief zijn.

Bij de forfaitaire financiering gaat men uit van een vast bedrag dat in alle omstandigheden voor het uitvoeren van een bepaalde taak ter beschikking wordt gesteld. Deze financiering is met andere woorden verbonden aan een bepaalde eenheid van prestatie, bijvoorbeeld een huisbezoek, een

Martens

opvangdag, een hulpverleningsuur. De forfaitaire financiering wordt eveneens op voorhand in de reglementering vastgelegd. Men stelt dat forfait vast door een gemiddelde kostprijs te berekenen voor de prestaties. Hier bestaat dus nog altijd een grote vrijheid in de wijze waarop men de ter beschikking gestelde middelen uiteindelijk besteed.

Bij de kostprijssubsiëring berekent men binnen vooraf vastgestelde regels en grenzen de werkelijk gedane kosten. In uw voorbeeld van de uitbesteding van een huis betaalt u de binnenkomende rekeningen voor uren en materialen. De uitbetaling van de werkelijk gedane kosten wordt gegarandeerd. Er is een absoluut verband tussen de werkelijke uitgaven en de subsidie. De uitgaven dienen te worden bewezen en de subsidies zijn hieraan gekoppeld. In dit geval is de instelling strikt gebonden aan welbepaalde uitgavencategorieën. Het moet overigens duidelijk zijn welke uitgaven worden aanvaard en welke niet. Er is dus een vrijheid van besteding. De incentives zijn uiteindelijk vrij laag. Er is maar een kleine marge voor incentives. Dat is het nadeel van dit systeem. Bij een discussie moeten we het dus niet hebben over de budgetfinanciering, maar wel over enveloppes, forfait, kostprijs.

De heer Jos Stassen : Ik heb de term gebruikt die in het regeerakkoord staat. Daar is sprake van budgetfinanciering. Het is goed dat u de definitie geeft die u hanteert, zo kunnen wij onze terminologie daaraan aanpassen.

Minister Luc Martens : Ik durf zelfs het volgende zeggen. Het is niet omdat het in het regeerakkoord staat, dat de term juist is gebruikt. Op dit ogenblik durf ik zelfs te vermoeden dat die term daar ten onrechte is gebruikt.

Onze dienst heeft een stand van zaken opgemaakt om te zien hoe dit systeem in de praktijk werkt. We moeten vaststellen dat de welzijnssector een verscheidenheid aan vormen van financiering aanwendt. De meeste organisaties en instellingen hebben te maken met een mix van financieringsvormen. In belangrijke mate gaat het om kostprijssubsiëring en forfaitaire subsidievormen. Recent is er een zekere evolutie om ook de enveloppenfinanciering te overwegen. Hier en daar heeft men daar goede of minder goede ervaringen mee.

Binnen Kind en Gezin, binnen het gehandicaptenbeleid, binnen het algemeen welzijnswerk en bin-

nen de bijzondere jeugdbijstand heb ik onderzocht hoe men vandaag gebruikt maakt van deze technieken.

Ik ga eerst nader in op de situatie bij Kind en Gezin. Waar staan we momenteel en wat zijn de evoluties ? Welke beleidslijnen kondigen zich vandaag aan, die op het terrein nog niet zijn tot stand gebracht ?

Binnen Kind en Gezin worden de subsidies in hoofdzaak toegekend op basis van kostensubsidiëring, aangevuld met een aantal forfaitaire elementen. Dit is bij Kind en Gezin de normale gang van zaken. Ik wil dit basisgegeven meedelen, wetende dat er afwijkingen zijn. De afwijkingen doen zich op een drietal punten voor.

Bij een eerste soort van afwijking gaat het om de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning, de CKG's. Daar is er sprake van een forfaitaire financiering. De forfait wordt bepaald naargelang de capaciteit. In deze sector zijn we begin januari 1995 ermee begonnen, op het ogenblik dat de nieuwe reglementering in werking is getreden. Een opvolgingscommissie evalueert nu de toestand. In deze commissie zit een vertegenwoordiger van de drie vakbonden, van de CKG's, hun koepelorganisaties, een aantal externen, een aantal personeelsleden van de administratie en inspectie. Wanneer de evaluatie is afgerond, zullen wij dit nader bekijken. Hiermee anticipeer ik meteen al op één van de vragen die u hebt gesteld.

Een tweede afwijking van de grondregel van kostprijssubsiëring met forfaitair element doet zich voor bij de centra voor hulpverlening inzake kindermishandeling. Daar werkt men met een enveloppe per jaar die wordt bepaald op grond van een beperkt aantal parameters die in verband staan met het aantal kinderen, het aantal meldingen.

Een derde afwijking van de regel die we normaliter gebruiken, is de subsidiëring van de consultatiebureaus, waar men voor bepaalde kostenrubrieken gebruik maakt van een forfaitair bedrag ongeacht de reële kosten. Ik denk aan onder meer eenmalige installatiekosten, huurgelden en dies meer.

Dat is de huidige situatie binnen Kind en Gezin. Er wordt een grondregel gehanteerd met een drietal uitzonderingen. Welke mogelijke wijzigingen kondigen zich voor de toekomst aan ? Op dit ogenblik werkt men aan een strategisch beleidsplan voor de kinderopvang. Daar onderzoekt men onder welke voorwaarden men hier eventueel een enveloppenfinanciering zou kunnen inbrengen. Ik beklemtoon

Martens

dat men dit onderzoekt en dat er nog geen beslissing is genomen. Het heeft geen zin een strategisch plan op te stellen en over een beheersbare financiering na te denken zonder voorafgaand onderzoek. Ik herhaal dat enveloppenfinanciering niet zomaar zonder voorwaarden wordt aangereikt. Het komt erop aan de parameters adequaat in te schatten zodat men tot een goede berekening komt.

Ik heb de indruk dat we met betrekking tot de kinderopvang voorzichtig moeten zijn. In elk geval zal ik proberen deze koers aan te houden. Als we hiervoor opteren, kunnen we dit slechts geleidelijk aan invoeren. We zouden best ook voor een proefproject opteren. Ik voel er niet veel voor om dit eensklaps en massaal in te voeren. Via een proefproject kunnen we hopelijk zicht krijgen op deze techniek binnen de kinderopvang. Op die manier kunnen we kijken waar en hoe we moeten bijsturen. Ik vind wel dat we het moeten proberen, zij het op een beperkte, beheersbare schaal : niet als een vorm van besparing, maar als een element van beheersing, om een goede dienstverlening te kunnen uitbouwen. Met dat laatste bedoel ik dat er geen kwaliteitsvermindering uit mag resulteren. Als we dit geleidelijk zouden invoeren, moet er bijvoorbeeld voortdurend over de noden van een aantal specifieke groepen worden gewaakt. Dan denk ik bijvoorbeeld aan de kansarmen, die er niet op de een of de andere manier het slachtoffer van mogen worden.

Wat de buitenschoolse opvang betreft, heeft de Vlaamse regering een aantal besluiten als ontwerp goedgekeurd. Na advies van de Raad van State moeten deze ter definitieve goedkeuring aan de regering worden voorgelegd. Ook daar wordt gewerkt met een forfaitaire vergoeding voor de administratiekosten van de dienst voor opvangzinnen, alsook met een forfaitair subsidiëringssysteem voor de zogenaamde IBO's (initiatieven voor buitenschoolse opvang). Die forfaits zijn nodig om de eenvoudige reden dat ik niet weet hoeveel mijn inkomsten zullen bedragen. Een belangrijke bron van inkomsten is het Fonds voor Collectieve Uitrusting en Diensten. We hebben veel vragen bij de werkwijze tot nu toe, en die zal zeker nog aan bod komen. Als ik echter niet zeker ben van mijn inkomsten, dan kan ik al evenmin zeker zijn van wat ik moet besteden. Dan rest mij geen andere optie dan me voorlopig terug te trekken in de veiligheid van een soort forfait. Dat is mijn motief. Anders had ik nooit het fiat gekregen van de minister van Begroting. Zij wil immers dat ik dit

project binnen mijn enveloppe doordruk en met de middelen waarover ik beschik.

Het forfait biedt dus een soort instapmogelijkheid. Voor mij is het steeds vatbaar voor verbetering, eens we erin zouden slagen een duidelijk zicht te krijgen op onze middelen uit het Fonds voor Collectieve Uitrusting en Diensten. Naar mijn oordeel moeten we dit fonds immers idealiter uitsplitsen in twee deelenveloppes. Door middel van een verdeelsleutel gebaseerd op objectieve parameters kunnen dan de middelen worden verleend aan de gemeenschappen, volgens een soort evenredigheid. Ik zal niet redetwisten over een half percent, maar die objectieve basis lijkt me nodig. Vandaag ontbreekt die nog : de fondsen worden toegewezen op basis van het graaien in de kas. Diegenen die rond zich heen willen graaien, halen er veel uit ; zij die dat niet doen, halen er weinig uit. Dat is natuurlijk geen goede basis voor een beleid. Maar het is de realiteit, die moet worden veranderd.

Bekijken we dan even hoe de kaarten liggen in de gehandicaptensector. Welke financieringssystemen hanteren we daar ? Wel, in deze sector, zeker in de sector van opvang, behandeling en begeleiding van personen met een handicap, is naar mijn oordeel de tijd nog niet rijp om de voorzieningen via een enveloppe of budget te financieren. Ik pleit wat dat betreft voor de uiterste omzichtigheid. De voornaamste taak van die voorzieningen blijft opvang, behandeling en begeleiding : hiervoor is heel wat opvoedend personeel nodig. Momenteel wordt het gesubsidieerd via de kostenfinanciering. Ik ben niet geneigd om op dit vlak al te snel andere wegen in te slaan. Kunnen we andere wegen bewandelen die ons toelaten om qualitate qua verder aan goede dienstverlening te blijven doen, die een betere beheersing opleveren en de operationaliteit vergroten, dan zal ik deze stap geleidelijk zetten. Gezien de specifieke opvoedkundige opdracht wil ik echter bijzonder voorzichtig zijn.

In de sector van de professionele integratie, met onder meer de beschutte werkplaatsen, is men begonnen met nieuwe financieringsmechanismen. Deze hebben voor mij echter enigszins een voorwaardelijk karakter. De beschutte werkplaatsen boden geen alternatief aan, maar stelden voor de kwestie te bevriezen en er een jaar later met me over te onderhandelen. Dan dreigde ik echter in een zwakke onderhandelingspositie te verzeilen. Ik wens echter te onderhandelen vanuit de positie van een minister die zijn budget in de hand wil houden. Voor mij kan wat vandaag werd ingevoerd, worden verbeterd, maar dan moet dit een werkelijke verbetering zijn tegenover de huidige toestand en

Martens

dient het te gebeuren binnen het mij ter beschikking staande budget. De inspanning van – als ik het bij het rechte eind heb – 538 miljoen frank die we hebben geleverd, kunnen we volgend jaar niet overdoen. Wellicht zal deze toestand een paar jaren bevroren blijven. Vindt men technieken waardoor we beter kunnen tegemoetkomen aan de zwakste werknemer, dan sta ik open voor deze nuttige suggesties. Voorlopig zijn die echter nog niet ter tafel gekomen, noch binnen de administratie, noch binnen de beschutte werkplaatsen : vandaar dat ik me voorlopig toch aan dit stelsel hou. Daarin kent de loonsubsidiëring dus een beperkte forfaitarisering. Qua arbeidsprojectbegeleiding is er een forfaitaire financiering die verbonden is aan welbepaalde doelstellingen. Er zijn ook nog de centra voor beroepsopleiding, waar ook van een forfaitaire financiering sprake is, gekoppeld aan de verwezenlijking van een aantal doelstellingen. Ze is echter nog niet tot stand gebracht.

Dan is er nog de gevoelige sector van het algemeen welzijnswerk, waar men een poging heeft ondernomen om te komen tot enveloppenfinanciering. Ik heb echter vastgesteld dat er tijdens de onderhandelingen over de nieuwe financieringsvormen blijkbaar verwarring is ontstaan. Op een bepaald ogenblik is men zeer snel gaan handelen en heeft men niet meer gecontroleerd wat dat zou betekenen op het terrein : dat heeft toch wel tot een aantal problemen geleid. We hebben nu in elk geval geprobeerd om aan de ene kant de enveloppenfinanciering als concept te handhaven, terwijl we ons aan de andere kant meer afstemmen op een aantal historische parameters : daarbij nemen we 1995 als referentiejaar. We zullen dit systeem verder verfijnen. Dit zal gebeuren in overleg met de sector : ik kan het niet voldoende benadrukken. Wil men immers bereiken dat parameters adequaat zijn, dan kunnen deze niet op het Martelaarsplein, maar wel vanuit de realiteit van het veld, in gesprek en overleg worden gedefinieerd. Ik wil me wat dat betreft dus geenszins betweterig opstellen. Ik wens het gesprek aan te gaan, in die mate dat er bereidheid is om het globale niveau van de middelen op zichzelf te aanvaarden en te zoeken naar wat zo goed mogelijk tegemoetkomt aan de behoeften zoals ze zich manifesteren.

Tot slot van dit deel zou ik nog iets willen bijbrengen over de sector van de bijzondere jeugdbijstand. Het besluit van 1994 heeft op dat gebied in feite een gemengd systeem van kosten-, enveloppe- en forfaitaire subsidiëring ingevoerd. Er is dus sprake van een samengaan van de drie vormen. Inzake de

subsidies voor werkings- en infrastructuurkosten kent men een forfait op basis van de capaciteit. De personeelskosten worden slechts terugbetaald binnen de bestaande grenzen van de schaal. De kosten voor bijzondere prestaties worden bepaald op basis van historische parameters. Die vormen dan de basis voor een enveloppe. Ten slotte zijn er de subsidies voor het verblijf van minderjarigen : deze worden berekend op basis van een forfait per begeleidingsdag.

Ik herhaal : het gaat hier niet om een besparing, maar om een vereenvoudiging. Alles wat kostprijsgericht is in zijn financiering en subsidiëring gaat immers meestal gepaard met een berg papierwerk, zeer veel controle. Dat is niet de beste weg : ik kom daar straks nog op terug. Wat ik evenwel niet uitsluit, is dat we daar tot betere vormen komen, die de kenmerken kunnen vertonen van forfaits of van enveloppenfinanciering. Ik ben hoe dan ook van oordeel dat we in overleg moeten werken. Er is een enquête gehouden bij de voorzieningen, die voor ons de basis van onze handelingen zal zijn. Ik wens dit te doen in samenspraak met de sector. Dat neemt niet weg dat we onze verantwoordelijkheid gaan nemen eens alle kaarten op tafel liggen.

Ik beantwoord kort de vragen. Wat zijn de voordelen ? Ik denk dat de verschillende financieringssystemen voor- en nadelen kennen. De enveloppenfinanciering ligt hier nu onder vuur. Ze kan voordelen hebben voor de klant. Uiteraard zijn er voorwaarden aan verbonden. U heeft dat ook aangehaald, mijnheer Stassen.

De instelling krijgt zo de mogelijkheid om zich op een soepelere manier te organiseren. Hoe kostprijsgericht de financiering is, des te duidelijker omlind de werkvormen zijn en des te meer strakke categorieën er ontstaan. Met een enveloppe kunnen er brede opdrachten worden gegeven die op een soepele manier op het terrein worden gerealiseerd. Het zou ideaal zijn om aan een bepaalde sector een enveloppe en de verantwoordelijkheid te geven om de behoeften realiseren. Hoe dat dan gebeurt is hun zaak.

Ik wil in die richting werken. Ik ben daar nog niet aan toe, omdat ik een goed zicht moet hebben op de behoeften op het vlak van de programmatie. De bereidheid en het voluntarisme bij de sector moet worden gestimuleerd. Dat zal nog ongeveer twee jaar werk vergen. Ik hoop dat we daar in zullen slagen.

Ik zie ook een aantal voordelen voor het management. Een zware administratieve last valt weg. Er

Martens

komt meer tijd vrij voor kwalitatieve invulling van de managementstaken. Mijns inziens zijn er ook voordelen voor de administratie – een efficiënter beheer en meer ruimte voor kwalitatieve begeleiding.

U stelt een aantal vragen die betrekking hebben op de beheersing van de uitgaven. De kostprijsfinanciering is zeer gevoelig voor een aantal externe factoren. Die factoren heeft men niet altijd in de hand. Vanuit één instelling kunnen er ook gevolgen komen voor de gehele sector. Ik denk dan aan het maatschappelijk opbouwwerk. Wanneer er een jonge werknemer wegvalt en wordt vervangen door een oudere werknemer met een hogere kwalificatie, dan zorgt dat niet zozeer voor een druk op de betrokken instelling, maar op de hele sector. De hele sector betaalt, in dat geval, mee voor deze verschuiving.

Op die manier kan de verantwoordelijkheid worden doorgeschoven naar de gehele sector. Dat is geen goede operatie. In de culturele sector is dit een ingrijpend probleem, dat het beleid toelaat om veel van haar kosten af te wentelen. Zo wordt de eigen groei beperkt – of men kan zich nog groot maken maar de groei bij anderen wordt beperkt. Er wordt altijd op de gehele enveloppe teruggevalen. Dat is vaak een probleem.

Ik denk dat we moeten zoeken naar goede parameters met een evenwicht tussen de beheersbaarheid en de noodzakelijke zekerheid dat de kosten worden betaald. We moeten naar een verfijning zoeken, maar geen verfijning die het nog complexer maakt. Dat is het gevaar. Als men dat wil formuleren op centraal vlak, dan komt men tot nieuwe regelgeving die telkens kan worden ontweken. Die regelgeving roept nieuwe bureaucratie in het leven en is geldverslindend. De klant wordt daar niet beter van. Als er een verfijning komt, moet dat op het niveau zijn waar die verfijning het beste is – vaak het terrein zelf.

U vraagt naar de externe onderzoeksopdrachten. Momenteel lopen er geen. We proberen wel systematisch, in overleg met de sector, de partners samen te brengen, voor- en nadelen af te wegen en op basis daarvan bij te sturen.

Het is juist dat er negatieve ervaringen zijn door een slechte ijking van de parameters. De overschakeling naar enveloppenfinanciering is mogelijk als er goed geijkte parameters worden gebruikt. Dat

geldt niet louter voor de personeelskost maar ook voor alle andere kosten.

Ik verneem van mevrouw Merckx dat deze commissie in een vorig leven daar ook nog mee bezig is geweest en ook naar de betrokkenen heeft geluisterd. We moeten vaststellen dat deze niet eenduidig zijn : er bestaan nog nuances en gevoeligheden in die kringen. Men zou vanwege de werknemersorganisaties meer op de positie van de werknemer letten. Dat is begrijpelijk, maar de belangen van de werknemer vallen niet altijd samen met de belangen van de gebruiker. De laatste toets moet de gebruiker zijn. Doen we iets waar de gebruiker beter van wordt ? Een afgeleide daarvan is tewerkstelling. Ik hoop dat er veel mensen kunnen werken. Hoe gevoelig ik ook ben voor de tewerkstelling, de gebruiker is het criterium van ons oordeel.

Er zijn nog een aantal vragen gesteld over de budgetbeheersing. Als de budgetten niet voldoende groot zijn, dan deugt geen enkel financieringsmechanisme. Dat is duidelijk. Men komt terecht in de lineaire besparing, de kostprijs wordt niet integraal betaald. In het onderwijs gebeurt dat. Daar krijgt men een toepassingscoëfficiënt. Als een overheid niet kan betalen, dan vlucht ze op een of andere manier. Als het budget niet groot genoeg is, dan ontstaan er problemen, welke techniek er ook wordt gebruikt.

Deze techniek mag niet worden gebruikt om te besparen. Dat vind ik niet eerlijk. Het instrument is geen doel op zich. Het is een middel om een doel te realiseren, namelijk een goede gezonde, verantwoordelijke financiering van de organisaties. Ik hoop hierover met de sector en met u overleg te kunnen plegen.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mijnheer de minister, gezien de voornemens en de engagementen van de Vlaamse regering, had ik een meer afdoend antwoord verwacht. Het verwondert mij dat dit nog niet verder is geëvolueerd. Dat bedoel ik zeker niet negatief.

Minister Luc Martens : Het gevaar van theoretische discussies is niet denkbeeldig. Vaak werken deze theorieën echter niet in de praktijk. Ik wil de weg van de voorzichtigheid bewandelen. Als ik spreek over overleg, dan heb ik het niet alleen over overleg met de commissie, maar ook met de sector zelf. Ik wil dat overleg niet hypothekeren. Veel dingen ontsnappen nog aan mijn aandacht en aan de

Martens

aandacht van mijn dienst. Zij worden mij pas duidelijk in het overleg.

De heer Jos Stassen : Mijnheer Vandendriessche, ik heb me zeer bewust beperkt tot de welzijnssector, omdat ik ook wel weet dat er binnen de gezondheidssector heel wat financieringsproblemen bestaan. Ik ken die sector veel minder, maar weet wel dat de daar heersende prestatiefinanciering tot een explosie heeft geleid. Men kan echter moeilijk zeggen dat er in de welzijnssector een onverwachte kostenexplosie is geweest. Het gaat hier om een hogere verloning en niet om toegenomen prestaties. De kosten kunnen er niet echt uit de pan swingen.

We kunnen akkoord gaan met de responsabilisering van de organisatoren in de welzijnssector. Responsabilisering mag echter niet betekenen dat de overheid de verantwoordelijkheid van zich afschuift. De negatieve ervaringen binnen het welzijnswerk vormen inderdaad geen voorbeeld van hoe het moet verlopen in andere sectoren. Ik ben blij met het antwoord van de minister. Ik overweeg om een voorstel te doen om in de huidige stand van zaken al om een debat en eventueel een hoorzitting te vragen. Misschien is het nog te vroeg, maar kunnen we wel een afspraak maken voor later. U zegt dat u dit systeem binnen een aantal jaar wel wil overwegen. Ik zou willen vragen om ons erbij te betrekken, als dit verder wordt doorgedreven. Dan kunnen we een debat houden en overleggen met de sector. Ik overweeg om dit nu bij wijze van motie neer te leggen of dit aan te kaarten als de plannen wat concreter zijn.

De voorzitter : Mevrouw Ceysens heeft het woord.

Mevrouw Patricia Ceysens : Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, de minister zegt dat Kind en Gezin een voorbeeld is van budgetfinanciering, evenals het Vlaams Fonds. Ik veronderstel dat we daar dan onder moeten verstaan dat de budgetfinanciering voor Kind en Gezin voor het eigen personeel en de administratie geldt ?

Dit zijn allemaal manieren om onrechtstreeks aan subsidiëring te doen. Het is nog altijd mogelijk om de mensen zelf te betoelagen, die zich dan met hun betoelaging kunnen aanbieden op de markt. Ik neem aan dat het makkelijker is om van een enveloppenfinanciering over te stappen op een rechtstreekse betoelaging van de gebruiker, die dan op zijn beurt naar de markt kan gaan. We moeten dit

debat gaande houden. Ik ben ook vragende partij om het debat nu al voor te bereiden, zeker ook omdat wij niet over alle kennis hierover beschikken.

Minister Luc Martens : Ik ben zeker bereid om een debat daarover aan te gaan.

Mevrouw Patricia Ceysens : Voor alle vier financieringsvormen geldt hetzelfde : als de financiering hoog genoeg is, is er geen probleem. Als de enveloppe groot genoeg is, denk ik dat zelfs niemand een probleem heeft met enveloppenfinanciering. De grootte van het bedrag is vaak belangrijker dan de wijze van financiering. Een rechtstreekse subsidie is uiteraard niet mogelijk in alle sectoren, maar er zijn zeker een aantal sectoren waar dat wel mogelijk is. Ik vind dat wij onze ogen daar moeten voor open houden. Uiteindelijk gaat het nog altijd om de klant en de consument.

Minister Luc Martens : Toen ik u hoorde praten over het gezinsbeleid, meende ik dat u ging toetreden tot de christen-democraten. Nu ik u over dit thema bezig hoor, herken ik u als een goede liberaal.

Mevrouw Patricia Ceysens : Ik ben een mengeling van een aantal waarden uit onze geschiedenis, die we trouwens allemaal in ons dragen. U bent bijvoorbeeld in het museumdecreet ook overgegaan tot een loskoppeling van erkenning en subsidiëring. Ik herken in u dus naast christen-democratische waarden, ook een aantal goede liberale waarden.

De voorzitter : Dit debat is zeker niet afgerond. Het zal voorlopig nog theoretisch blijven en daarom wil ik suggereren dat u in de wandelgangen al met elkaar overlegt. Hoe kunnen we binnen een bepaalde periode dit debat concreet voortzetten ?

Onder de vorige regering kwamen de betrokken partners in de welzijnssector al aan het woord tijdens een hoorzitting. Binnen de SERV bestaat er een specifieke commissie voor Welzijn. We zouden een grondig gesprek kunnen voeren met de leden van die commissie. Als we daarmee starten, moeten we precies weten van elkaar wat het kader en de implicaties zijn van onze discussie. Alle verdere suggesties zijn welkom.

Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Jos Stassen tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de positie van kinderen en jongeren met lichte mentale handicap, karakter- of leerstoornissen binnen de gehandicaptenzorg

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Stassen tot de heer Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de positie van kinderen en jongeren met lichte mentale handicap, karakter- of leerstoornissen binnen de gehandicaptenzorg.

De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil het hebben over de grijze zones binnen het VFSIPH, het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap. Het gaat om die personen met een handicap die historisch gezien onder de gehandicaptenzorg ressorteren maar niet direct in te passen zijn in de nieuwe definitie die door de decreetgever werd vastgelegd op 27 juni 1990. We kunnen hen indelen in : kinderen en jongeren met een lichte mentale handicap (vroeger K 11), kinderen en jongeren met karakterstoornissen (vroeger K 14) en kinderen en jongeren met leerstoornissen.

Het probleem van de grijze zones werd nog nijpender met de nieuwe inschrijvingsprocedure via de provinciale evaluatiecommissies sinds april 1992. De meeste weigeringen door de commissies zijn bijna uitsluitend te wijten aan de grijze zones binnen het Vlaams Fonds. Deze problematiek staat tegenover bepaalde maatschappelijke evoluties. Er rust onder meer een enorme druk op de welzijnssector om opvangmogelijkheden te creëren voor volwassenen met een matige of zware mentale handicap of volwassenen met een meervoudige handicap. Iedereen kent wel schrijnende voorbeelden van de opvangproblemen met deze mensen. Gezien de budgettaire beperkingen dreigt er een verschuiving van de voorzieningen voor kinderen en jongeren naar de volwassenen met een handicap.

Een tweede evolutie is de tendens naar het aanbieden van minder ingrijpende hulpverleningsvormen zoals ambulante en semi-ambulante zorg, begeleid en beschut wonen. Deze tendens moeten we toejuichen.

In het armoederapport van de Koning Boudewijnstichting werden door de armen zelf terecht heel wat vragen gesteld bij het plaatsen van kinderen wegens armoede. Daardoor zijn een aantal plaats-

ingen in instellingen van bijzondere jeugdzorg en de gehandicaptenzorg in een slecht daglicht komen te staan. Door de affaire-Dutroux dreigen een aantal schrijnende gevallen van kindermishandeling en pedofilie in tehuizen een veralgemenend effect te krijgen.

De grijze zones worden benadrukt door deze evoluties. De positie van instellingen voor kinderen en jongeren met een lichte mentale handicap en/of gedragsproblemen wordt in vraag gesteld. Daartegenover staat dat de instellingen voor kinderen en jongeren, binnen bijzondere jeugdzorg, binnen algemeen welzijnswerk, in de psychiatrie of de gehandicaptenzorg, overstelpt worden door vragen om hulp. Aan de ene kant worden de grijze zones afgebouwd, aan de andere kant groeit de vraag naar opnames.

De mensen op het terrein vragen om oplossingen, los van de federale of gewestelijke bevoegdheidsverdeling, voor de vaak schrijnende situaties. Van daar mijn vragen.

De positie van kinderen en jongeren met licht mentale handicap, karakter- of leerstoornissen binnen de gehandicaptenzorg wordt al jaren in vraag gesteld. Hun handicap is zo specifiek en kent sterke overlappingsen met bijzondere jeugdzorg en met de kinder- en jeugdpsychiatrie. Wat zal de minister ondernemen om deze onzekerheid uit de wereld te helpen ?

Ik weet dat u met een aantal zaken omtrent de provinciale evaluatiecommissies bezig bent geweest. Kan men daar niet beter de problematiek van deze handicaps inschatten ? Moet men, uitgaande van het concept Zorg op Maat, er niet voor zorgen dat er een soort van samenwerking komt tussen die instellingen – of het nu psychiatrie, bijzondere jeugdzorg, gehandicaptenzorg of onderwijs beslaat – zodat er samenwerkingsverbanden kunnen ontstaan. Gehandicaptenzorg moet binnen deze huidige context een verantwoordelijkheid blijven dragen met betrekking tot die grijze zones. Moet in die zin de definiëring van de handicap niet anders worden ingevuld om de problematiek van de grijze zones op te heffen ?

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Ik wil hier de vraag herhalen die wij in het kader van de begrotingsbesprekingen al hebben gesteld. U hebt het enkel over de grijze zone binnen de gehandicaptensector maar de grijze zone binnen bijzondere jeugdzorg bestaat ook. Ik hoor verhalen over jongeren met heel veel

Becq

moeilijkheden. Al dan niet licht mentaal gehandicapte jongeren uit hetzelfde gezin raken gescheiden, omdat een aantal kinderen met moeilijkheden die erkend worden door de PEC wel in een MPI terecht komen, maar andere kinderen met een gelijkaardig probleem niet. Via de bijzondere jeugdzorg plaatst men dat kind dan in een andere gezinssituatie.

Ik hoor ook het verhaal van een kind uit het BLO waarvoor niemand het dossier kan opmaken omdat het te onregelmatig aanwezig is op school. Ook via het PMS kan zo'n kind niet terecht in een MPI en het wordt dan maar via de bijzondere jeugdzorg geplaatst. Maar omdat de problematiek te zwaar doorweegt, belandt het dan toch in een MPI, zij het dan na een hele omslachtige omweg. Daarbij vraag ik om op korte termijn uit te vissen op welke manier die toegangspoort enerzijds verduidelijkt, maar anderszijds toch ook geharmoniseerd kan worden.

Ook op korte termijn pleit ik voor dubbele erkenning. U hebt geantwoord dat dit concept u niet ongenegen was. Hoever staat het daar nu mee? Welk perspectief hebben we daar?

De voorzitter : Minister Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : Ik denk dat alle stappen die ik in de gehandicaptenzorg wil zetten, sterk verbonden zijn met de discussie die we nu opstarten in verband met een ontwerpbeleidsplan voor het Vlaams Fonds. Ook het thema van de grijze zone is daar een belangrijk gespreksonderwerp.

Ik heb een tekst vrijgegeven die in de vijf provincies zal worden besproken, zowel met mensen uit het vakgebied zelf als met de gebruikers. We zullen per dag een zestal uur met de betrokken partners discussiëren. Na een korte inleiding zal er een maximum aan spreekruimte over zijn. We zullen niet werken op basis van vooraf gestuurde of geschreven vragen. Men zal de vragen kunnen stellen die men wenst te stellen. Wij hebben onze eigen opvattingen, maar ik sta open voor de reacties van het terrein. Tegen Pasen wil ik graag een definitief plan klaar hebben waarvan ik dan ook weet of men het er op het terrein mee eens is of niet.

Het is nu eenmaal een politieke verantwoordelijkheid van te zeggen of men erop wil ingaan of niet. In die zin is elk antwoord een beetje gehypothekeerd door de huidige discussie. Het heeft geen zin om een definitieve houding aan te nemen als die

houding tegelijk in het beleidsplan als element van discussie voorligt. Ik vind dat het zindelijke denken me ertoe dwingt ook een openheid te ventileren, gericht op de discussie zelf.

Het uitgangspunt is dat alle diensten, instanties en verenigingen hun deuren moeten openzetten voor personen met een handicap. Vanuit de algemene voorzieningen moeten we een grotere inspanning leveren om een open ingesteldheid aan te nemen ten aanzien van gehandicapten en kansarme groepen. Dit belangrijke principe dwingt ook tot een bepaalde manier van werken. Ook belendende sectoren zouden moeten worden aangemoedigd om verantwoordelijkheid op te nemen in die zin. Ik verwijs naar de vraag van mevrouw Becq die daarbij aansluit en blijf deze gedachte genegen. De algemene diensten maar ook de belendende sectoren kunnen zich zeker ook richten op een aantal van die groepen waarvoor zij aandacht vraagt. Het geheel van de dienstverlening zou zich op een meer gecoördineerde manier moeten ontwikkelen in termen van netwerken en een verrijnde afstelling.

Daarnet heb ik het gehad over de programmatie. Onze diensten werken op dit ogenblik aan een all-over-programmatie, een programmatie die niet alleen bestemd is voor de bijzondere jeugdzorg en voor bepaalde onderdelen van de gehandicaptenzorg, maar voor alle sectoren. In een eerste fase kunnen we de programmatie misschien nog laten verlopen binnen het klassieke kader. Zodra het regionaal overleg echter tot stand komt, moet het klassieke kader worden doorbroken.

Het is de bedoeling om in het verlengde van de komende Gezins- en Welzijnsraad, het regionale overleg sterker te organiseren. Op het niveau van het regionale overleg moet men gesprekken kunnen voeren over de grenzen van de eigen sector heen. Men moet op dezelfde manier proberen om een antwoord te vinden op de noden.

Dat zijn ook discussiepunten die voorkomen in onze ontwerp tekst. In het Vlaams Fonds is een werkgroep actief die daaraan werkt en zich toespitst op de problematiek van de karakterstoornissen, zoals het autisme. Men heeft daarvoor in het Vlaams Parlement al uitdrukkelijk aandacht gevraagd. De vragen die bij de discussies rijzen, zijn de volgende. Hoe baken je een doelgroep af? Hoe zit het met de differentiatie van de zorg? Hoe verloopt de opvolging? Die werkgroep staat nu in de startblokken en bereidt de discussie voor.

Martens

Gezien de formulering van de doelgroep door het Vlaams Fonds, behoren personen met verminderde kansen op sociale integratie wegens sociale of familiale omstandigheden op dit ogenblik uiteraard niet tot de doelgroep van het Vlaams Fonds. Toch evalueert men in de provinciale evaluatiecommissies ook minder ernstige stoornissen. Men gaat er na welke beperkingen inzake integratie van die personen daaruit voortvloeien. In het licht van de totaalsituatie van deze personen probeert men een oordeel te vellen.

De PEC's gaan dus behoorlijk pragmatisch te werk. Dat heeft mij verrast. Ik was me daar ook niet van bewust. Ik kan u trouwens ook cijfers geven (zie bijlage). Daaruit blijkt dat het grootste deel van de PEC-beslissingen vrij gunstig is. Als u die cijfers bekijkt, zult u merken dat er in de PEC's veel openheid is en dat ze neigen tot een gunstige benadering van de zaken.

Dit betekent evenwel niet dat de PEC-procedure niet moet worden verbeterd. We moeten naar een systeem toewerken, waarbij de multidisciplinaire teams meer verantwoordelijkheid krijgen. Ze moeten het dan wel professioneler doen. Dat kan eventueel ook betekenen dat we hun aantal moeten beperken. Ik herinner me dat de heer Swennen hierover een vraag heeft gesteld. Die beperking van het aantal moet echter gepaard gaan met een upgrading van het werk dat ze zullen verrichten. Het gaat niet om een beperking omwille van het budget. Het is de bedoeling om voldoende kritische eenheden samen te brengen. Die moeten op hoog niveau dossiers samenstellen en evalueren, zodat men controle kan uitvoeren via steekproeven. Zo kan men ook sneller beslissingen nemen en wordt de bureaucratie afgebouwd. Die elementen spelen allemaal een rol in het ontwerp-beleidsplan.

We moeten vandaag echter vermijden dat de stap naar de derde lijn te vlug wordt gezet. Heel veel mensen hebben de neiging om over de eerste en de tweede lijn heen te stappen en onmiddellijk een beroep te doen op de meer ingrijpende en duurder zorgen. Als mensen die nodig hebben, moeten ze die krijgen. Dat is logisch. Het is echter even evident dat velen al zouden worden geholpen op de eerste en de tweede lijn. We moeten dus inderdaad bekijken hoe we de procedures kunnen verbeteren. We moeten een procedure van evaluatie ontwikkelen waardoor elk niveau binnen de echelonnering beter kan functioneren.

Ik heb al de nadruk gelegd op de regionale samenwerkingsverbanden. Ik heb gewezen op wat er moet gebeuren in het verlengde van de centrale Gezins- en Welzijnsraad. U stelde ook vragen over de vorming van onder meer de PEC-leden. Het Vlaams Fonds doet daar inspanningen voor. Men biedt de leden van de PEC's daartoe geregeld kansen.

Ik deel wel uw mening, mijnheer Stassen, dat het concept handicap evolutief is : er worden telkens nieuwe diagnoses gesteld en er melden zich nieuwe doelgroepen aan. Er zijn dus zeker tekorten in de huidige afbakening. Ik heb het echter ook over de afbakening op het niveau van de voorzieningen zelf. Die zijn veel te stringent. Daardoor trekken sommigen zich terug in bepaalde marktsegmenten en gaan ze andere marktsegmenten verwaarlozen. Ook hier moeten we op relatief korte termijn verschuivingen aanmoedigen. Dat gebeurt het best van onderuit en als het moet met enige zachte dwang.

U had het over pragmatiek. Ik heb al gewezen op de pragmatiek bij de PEC's. Ik stel ook vast dat er grensoverschrijdend wordt gewerkt op andere vlakken. Ik denk aan de extramurale voorzieningen. Die centra werken ook vaak aan primaire leerstoornissen zoals dyslexie. Er zijn ook centra voor geestelijke gezondheidszorg die zich richten tot kinderen met psychische moeilijkheden en gedragsproblemen. Er is dus heel wat grensoverschrijding.

U weet dat we bezig zijn met een evaluatie van de semi-internaten. Ook hier is het niet de bedoeling verder te besparen. Dat moet duidelijk zijn. We willen er echter wel voor zorgen dat de middelen meer terecht komen bij degenen die ze nodig hebben. Het is mogelijk dat bepaalde subdelen van de semi-internaten een stap achteruit moeten zetten. Dat zal dan echter gepaard gaan met een stap vooruit voor anderen. Voor de semi-internaten als geheel, moeten de middelen dus zeker niet worden beperkt.

Samengevat lijkt het mij niet mogelijk dat alle belendende sectoren zich helemaal openstellen. Ik vind echter dat er uit die hoek zeker grote inspanningen moeten komen. De algemene diensten moeten zich meer dan nu het geval is inspannen om zich open te stellen voor personen met een handicap.

De voorzitter : De heer Stassen heeft het woord.

De heer Jos Stassen : Mijnheer de minister, ik heb nog enkele kleine opmerkingen en vragen. Wanneer zal de evaluatie gebeuren inzake de aanpassing van de regelgeving met betrekking tot de PEC's ? Ziet u voorts een concrete aanpassing van het decreet inzake de invulling van het begrip handicap ? Ik heb ook nog een waarschuwing in verband met het regionaal overleg binnen het Vlaams Fonds.

Minister Luc Martens : Niet alleen binnen het Vlaams Fonds. Dat regionaal overleg geldt voor de volledige welzijnssector.

De heer Jos Stassen : In deze sector zijn er een heleboel kleine subsectoren, die meestal niet aan bod komen in de besluitvorming. Hun stem wordt te weinig gehoord.

Zou u voorts ook op een duidelijke manier de bestaanszekerheid van de MPI's – K11 en K14 in de oude betekenis van het woord – willen bevestigen ? Dit is toch een van de grote problemen ? Een aantal raden van bestuur durven niet meer te investeren omdat ze twijfelen aan hun bestaanszekerheid.

Ik ben blij met uw antwoord inzake de semi-internaten. In de sector zelf moet men echter wel tijdig op de hoogte worden gebracht over welke semi-internaten er moeten afbouwen, en welke er meer middelen krijgen. Ik hoop dus dat uw globaal antwoord weldra een concrete invulling krijgt.

Minister Luc Martens : Ik hoop dat ik tijdens het volgende parlementaire jaar de situatie van de PEC's kan aanpakken. Ik vrees dat het decreet inzake de omschrijving van het begrip handicap in de nabije toekomst niet zal wijzigen. Momenteel wordt daar niet echt aan gewerkt. Beschouw dit echter niet als een definitief antwoord. In mijn beleid zal ik zeker ook rekening houden met uw andere opmerkingen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

[...]

– *De vergadering wordt gesloten om 18.05 uur.*

BIJLAGE

PEC-BESLISSINGEN

De verhoudingen van de ongunstige beslissingen t.o.v. het totaal aantal beslissingen (*) zijn als volgt :

			(*)
– voor 1995 :	internaat licht mentaal	15 %	(269)
	internaat karakterstoornissen	12 %	(129)
	semi-int. licht mentaal	16 %	(210)
	semi-int. karakterstoornissen	9 %	(177)
– voor 1996 :	internaat licht mentaal	13 %	(324)
	internaat karakterstoornissen	11 %	(489)
	semi-int. licht mentaal	12 %	(181)
	semi-int. karakterstoornissen	13 %	(142)

Het aantal ingediende beroepen is relatief klein. Op het aantal ingediende beroepen in 1996 werd volgend aantal beslissingen ten gunste van de cliënt veranderd :

– internaat licht mentaal	8 ingediend,	6 gunstig
– internaat karakterstoornissen	22 ingediend,	12 gunstig
– semi-int. licht mentaal	3 ingediend,	2 gunstig
– semi-int. karakterstoornissen	6 ingediend,	4 gunstig
